

University of Mumbai

No. AAMS_UGS/ICC/2024-25/ 75

CIRCULAR:-

Attention of the Principals of the Affiliated Colleges, Directors of the Recognized Institutions and the Head, University Departments is invited to this office circular No. AAMS_UGS/ICC/2023-24/23 dated 08th September, 2023 relating to the NEP UG & PG Syllabus.

They are hereby informed that the recommendations made by the **Board of Studies in Marathi** at its meeting held on 01st July, 2024 and subsequently passed by the Board of Deans at its meeting held on 10th July, 2024 vide item No. 5.11 (N) have been accepted by the Academic Council at its meeting held on 12th July, 2024 vide item No. 5.11 (N) and that in accordance therewith the **syllabus** for the **M.A (Marathi) (Sem. III & IV)** is introduced as per appendix (NEP 2020) with effect from the academic year 2024-25.

(The circular is available on the University's website www.mu.ac.in).

MUMBAI – 400 032
20th August, 2024
To

Baliram
(Prof.(Dr) Baliram Gaikwad)
I/c Registrar

The Principals of the Affiliated Colleges, Directors of the Recognized Institutions and the Head, University Department.

A.C/5.11(N)/12/07/2024

Copy forwarded with Compliments for information to:-

- 1) The Chairman, Board of Deans,
- 2) The Dean, Faculty of Humanities,
- 3) The Chairman, **Board of Studies in Marathi**,
- 4) The Director, Board of Examinations and Evaluation,
- 5) The Director, Board of Students Development,
- 6) The Director, Department of Information & Communication Technology,
- 7) The Director, Institute of Distance and Open Learning (IDOL Admin), Vidyanagari.
- 8) The Deputy Registrar, Admissions, Enrolment, Eligibility & Migration Department (AEM),

Copy forwarded for information and necessary action to :-	
1	The Deputy Registrar, (Admissions, Enrolment, Eligibility and Migration Dept)(AEM), dr@eligi.mu.ac.in
2	The Deputy Registrar, Result unit, Vidyanagari drresults@exam.mu.ac.in
3	The Deputy Registrar, Marks and Certificate Unit,. Vidyanagari dr.verification@mu.ac.in
4	The Deputy Registrar, Appointment Unit, Vidyanagari dr.appointment@exam.mu.ac.in
5	The Deputy Registrar, CAP Unit, Vidyanagari cap.exam@mu.ac.in
6	The Deputy Registrar, College Affiliations & Development Department (CAD), deputyregistrar.uni@gmail.com
7	The Deputy Registrar, PRO, Fort, (Publication Section), Pro@mu.ac.in
8	The Deputy Registrar, Executive Authorities Section (EA) eau120@fort.mu.ac.in He is requested to treat this as action taken report on the concerned resolution adopted by the Academic Council referred to the above circular.
9	The Deputy Registrar, Research Administration & Promotion Cell (RAPC), rapc@mu.ac.in
10	The Deputy Registrar, Academic Appointments & Quality Assurance (AAQA) dy.registrar.tau.fort.mu.ac.in ar.tau@fort.mu.ac.in
11	The Deputy Registrar, College Teachers Approval Unit (CTA), concolsection@gmail.com
12	The Deputy Registrars, Finance & Accounts Section, fort draccounts@fort.mu.ac.in
13	The Deputy Registrar, Election Section, Fort drelection@election.mu.ac.in
14	The Assistant Registrar, Administrative Sub-Campus Thane, thanesubcampus@mu.ac.in
15	The Assistant Registrar, School of Engg. & Applied Sciences, Kalyan, ar.seask@mu.ac.in
16	The Assistant Registrar, Ratnagiri Sub-centre, Ratnagiri, ratnagirisubcentre@gmail.com

Copy for information :-	
1	P.A to Hon'ble Vice-Chancellor, vice-chancellor@mu.ac.in
2	P.A to Pro-Vice-Chancellor pvc@fort.mu.ac.in
3	P.A to Registrar, registrar@fort.mu.ac.in
4	P.A to all Deans of all Faculties
5	P.A to Finance & Account Officers, (F & A.O), camu@accounts.mu.ac.in

1	The Chairman, Board of Deans
2	The Dean, Faculty of Humanities,
3	Chairman, Board of Studies,
4	The Director, Board of Examinations and Evaluation, dboee@exam.mu.ac.in
5	The Director, Board of Students Development, dsd@mu.ac.in@gmail.com DSW direcotr@dsw.mu.ac.in
6	The Director, Department of Information & Communication Technology,
7	The Director, Institute of Distance and Open Learning (IDOL Admin), Vidyanagari, director@idol.mu.ac.in
8	The Co-ordinator, MKCL sfc@mu.ac.in dumumbai@mkcl.org

AC – 12/07/2024

Item No. – 5.11 (N)

As Per NEP 2020

University of Mumbai

Title of the program

M.A. (Marathi)

Syllabus for

Semester – Sem.- III & IV

Ref: GR dated 16th May, 2023 for Credit Structure of PG

(With effect from the academic year 2024-25)

University of Mumbai

(As per NEP 2020)

Sr. No.	Heading	Particulars
1	Title of program O: _____ B	M.A. (Marathi)
2	Scheme of Examination R: _____	NEP 50% Internal 50% External, Semester End Examination Individual Passing in Internal and External Examination
3	Standards of Passing R: _____	40%
4	Credit Structure R: <u>HLP-20A</u> R: <u>HLP-20B</u>	Attached herewith
5	Semesters	Sem. III
6	Program Academic Level	6.5
7	Pattern	Semester
8	Status	New
9	To be implemented from Academic Year	2024-25

Sign of the BOS
Chairman

Name of the Chairman
BOS in

Sign of the Offg. Associate
Dean

Name of the Associate Dean
Faculty of

Sign of the Offg. Associate
Dean

Name of the Associate
Dean
Faculty of

Sign of the Offg. Dean
Name of the Dean

Faculty of

Preamble

1) Introduction

- १) भाषा आणि साहित्याच्या अभ्यास मानवी संस्कृतीच्या सर्वांगीण विकासासाठी महत्वाचा आहे, ही जाणीव निर्माण करणे.
- २) भाषा, साहित्य, संस्कृती आणि समाज यांच्या परस्पर अनुबंधातून समाजाची वैचारिक दिशा प्रगल्भ करण्याचा विश्वास निर्माण करणे.
- ३) मराठी भाषा आणि साहित्य यांच्या अभ्यासाचा इतर भाषा आणि विविध ज्ञानशाखांशी असलेला संबंध उलगडून दाखविणे.

2) Aims and Objectives

- १) साहित्याच्या अभ्यासातून समाज व संस्कृती विषयक जाणीव निर्माण करणे.
- २) सामाजिक समता आणि सांस्कृतिक विकासाच्या दिशा दृढमूल करणे.
- ३) मराठी भाषा ही ज्ञानभाषा व्हावी म्हणून जाणीव जागृती आणि कृतिशीलता निर्माण करणे.
- ४) मराठी भाषा आणि साहित्य अभ्यासणा-या विद्यार्थ्यांची भाषिक कौशल्यक्षमता विकसित करणे.
- ५) विद्यार्थ्यांमध्ये संशोधनवृत्ती विकसित करणे.
- ६) आंतरविद्याशाखीय अभ्यासाचे महत्त्व निर्माण करणे.
- ७) साहित्याच्या आणि भाषेच्या अभ्यासातून तांत्रिक कौशल्य अवगत करण्याची क्षमता निर्माण करणे.
- ८) भारतीय भाषा आणि संस्कृती यांच्या सांस्कृतिक आणि तौलनिक अभ्यासाला गती देणे.
- ९) ज्ञानग्रहण करण्याची क्षमता विकसित करून भाषेचा जीवन उपयोगी दृष्टीकोन निर्माण करणे.
- १) नव्या ज्ञानशाखांचा विद्यार्थ्यांना परिचय करून देणे.
- २) प्रमाण मराठी भाषा, मराठीच्या बोली भाषा यांच्यातील संशोधन क्षेत्रे विकसित करणे.
- ३) मराठीचा भाषा व्यवहार आणि संस्कृती व्यवहार अभ्यासणे.
- ४) साहित्य, समीक्षा आणि संशोधनाच्या नव्या दिशा विकसित करणे. उपयोजित मराठीच्या अनुषंगाने भाषेचे क्षेत्र विकसित करणे.

3) Learning Outcomes

- १) विद्यार्थी प्राचीन भारतीय साहित्य, पाश्चात्य साहित्य आणि मराठी साहित्यातील साहित्य सिद्धांत आणि समीक्षा सिद्धांत तसेच मराठी भाषा आणि अध्यापनशास्त्र यामध्ये कौशल्य प्रदर्शित करतील.
- २) विद्यार्थी मराठी साहित्य आणि भाषा अभ्यासातील साहित्य संप्रदाय आणि साहित्य प्रवाह यांचे अध्ययन करून ज्ञानव्यवहारात आपले प्रभुत्व दाखवतील.
- ३) विद्यार्थी मराठीच्या प्रमाणभाषेबरोबर विविध प्रादेशिक बोलींचा अभ्यास करून त्याचे ज्ञान साहित्य आणि भाषा संशोधनात प्रदर्शित करतील.
- ४) विद्यार्थी मराठी साहित्य आणि भाषेचा मूल्यात्मक अभ्यास करून विश्लेषणात्मक कौशल्ये निर्माण करतील.
- ५) उपयोजित मराठीच्या अध्ययनामुळे विद्यार्थ्यांना भाषिक कौशल्य प्राप्त होतील आणि भाषेच्या माध्यमातून ते साहित्य निर्मिती करतील.
- ६) विद्यार्थी भाषिक कौशल्ये अंगीकृत करून प्रसार माध्यमे, अनुवाद क्षेत्रे, दृक्श्राव्य माध्यमे, चित्रपट इत्यादी क्षेत्रात भाषेचे उपयोजन करतील.
- ७) विद्यार्थी मराठी भाषा आणि तंत्रज्ञान वापरून कल्पना संप्रेषण करतील.

4) Any other point (if any)

5) Credit Structure of the Program (Sem III & IV)

R:HLP-20B

Post Graduate Programs in University

Parishishta - 1

Exit option: PG Diploma (44 Credits) after Three Year UG Degree

Year (2 Year PG)	Level	Sem (2 Years)	Major	RM	OJT/ PP	RP	Cum. Credits	Degree	
			Mandatory*	Elective (Any one)					
II	6.5	Sem III	<p>आधुनिक Course 1: आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास-१ (श्रेयांक ४) Course 2: समाज भाषाविज्ञान (श्रेयांक ४) Course 3: मराठी साहित्याचा सांस्कृतिक अभ्यास (श्रेयांक ४) Course 4: वाङ्मयीन वाद -१ (श्रेयांक २)</p>	<p>साहित्य प्रकाराचा अभ्यास- कादंबरी (श्रेयांक ४) किंवा आदिवासी साहित्य (श्रेयांक ४) किंवा साहित्यकृतीचे माध्यमांतर (श्रेयांक ४) किंवा अल्पसंख्याकांचे साहित्य (श्रेयांक ४)</p>			4	22	PG Degree After 3- Yr UG
		Sem IV	<p>Course 1 आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास-२ (श्रेयांक ४) Course 2 बोलीभाषांचा भाषावैज्ञानिक अभ्यास</p>	<p>साहित्य प्रकाराचा अभ्यास- नाटक (श्रेयांक ४) किंवा स्त्रीवाद: चळवळ आणि सिद्धांतन (श्रेयांक ४) किंवा</p>			6	22	

		(श्रेयांक ४) Course 3 भारतीय साहित्याचा अभ्यास (श्रेयांक ४)	फुले-आंबेडकरी साहित्य (श्रेयांक ४) किंवा विज्ञान साहित्य (श्रेयांक ४)					
Cum. Cr. for 1 Yr PG Degree	26	8			10	44		
Cum. Cr. for 2 Yr PG Degree	54	16	4	4	10	88		

*Note: * The number of courses can vary for totaling 14 Credits for Major Mandatory Courses in a semester as illustrated.*

Sem. - III

M.A.Part -II Marathi Semester – III

Programme Name: M.A.- Marathi		Course Name: Major Mandatory: आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास - १ (१८१८ ते १९२०) (History Modern Literature 1818 to 1920)
		Course Code:
Total Credits: 04		Total Marks: 100
University assessment: 50		College assessment: 50

Course Objective:

- १) वाङ्मयीन इतिहासाची संकल्पना समजून घेणे.
- २) मराठी वाङ्मयाचा इतिहास अभ्यासणे.
- ३) वाङ्मय निर्मितीचे सामाजिक सांस्कृतिक संदर्भ तपासणे.
- ४) वाङ्मयाचे ऐतिहासिक परिप्रेक्ष्य समजून घेणे.

Course Outcomes

- १) वाङ्मयीन इतिहासाची संकल्पना समजून घेता येईल.
- २) मराठी वाङ्मयाचा इतिहास अभ्यासता येईल.
- ३) विशिष्ट काळातील साहित्य निर्मिती आणि सामाजिक, सांस्कृतिक परिस्थिती यांच्यातील परस्पर संबंधांचा अभ्यास करता येईल.
- ४) साहित्य प्रकारांचा ऐतिहासिक परिप्रेक्ष्य लक्षात येईल.

MODULE 1: (श्रेयांकन २, व्याख्याने ३०)

घटक १

- अ) १८१८ ते १९२० या कालखंडाची सामाजिक व सांस्कृतिक पार्श्वभूमी.
- ब) १८१८ ते १९२० या कालखंडातील साहित्याच्या प्रेरणा
- क) १८१८ ते १९२० या कालखंडातील साहित्याचे स्वरूप

MODULE 2 : (श्रेयांकन २, व्याख्याने ३०)

घटक २

- अ) निबंध वाङ्मयाचे स्वरूप
- ब) निबंध वाङ्मयाची वैशिष्ट्ये
- क) १८१८ ते १९२० या कालखंडातील निबंध वाङ्मयाचा आढावा

MODULE 3 : (श्रेयांकन २, व्याख्याने ३०)

घटक 3

- अ) कथा वाङ्मयाचे स्वरूप
- ब) कथा वाङ्मयाची वैशिष्ट्ये
- क) १८१८ ते १९२० या कालखंडातील कथा वाङ्मयाचा आढावा

MODULE 4: (श्रेयांकन २, व्याख्याने ३०)

घटक ४

- अ) नाट्य वाङ्मयाचे स्वरूप
- ब) नाट्य वाङ्मयाची वैशिष्ट्ये
- क) १८१८ ते १९२० या कालखंडातील नाट्य वाङ्मयाचा आढावा

परीक्षा पद्धती :

- अ) अंतर्गत परीक्षा - एकूण गुण ५०
- १) २० - २० गुणांसाठी दोन अंतर्गत परीक्षा
- २) उपस्थिती, सादरीकरण आणि उपक्रमांमधील सहभाग : १० गुण
- आ) सत्रान्त परीक्षा-एकूण गुण ५०
- १) घटक १ व २ यावर आधारित पर्यायासह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न.
- २) घटक ३ व ४ यावर आधारित पर्यायासह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न.
- ३) घटक १, २, ३ व ४ यावर आधारित पर्यायासह २० गुणांसाठी चार (आठपैकी चार)टीपा.

संदर्भग्रंथ

१. काळे, के० ना० व इतर (संपा०); मराठी रंगभूमी : मराठी नाटक-घटना आणि परंपरा, मुंबई मराठी साहित्यसंघ, मुंबई, १९७१.
२. कुरुंदकर, नरहर; धार आणि काठ, देशमुख आणि कंपनी पब्लिशर्स, पुणे, १९९० (दु० आ०).
३. कुलकर्णी, अनिरुद्ध, प्रदक्षिणा-खंड २, कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे, २००४ (पुनर्मुद्रण).
४. कुलकर्णी, व० दि० (संपा०); मराठी नियतकालिकांचा वाङ्मयीन अभ्यास, खंड १ - मराठी विभाग, मुंबई विद्यापीठ आणि श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे, १९८७.
५. कुलकर्णी, व० दि० व इतर (संपा०); मराठी वाङ्मयाचा इतिहास-खंड ६, भाग १. महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे, १९८८.
६. कुलकर्णी, व० दि० व इतर (संपा०); मराठी वाङ्मयाचा इतिहास-खंड ६, भाग २. महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे, १९९१.
७. कुलकर्णी, गो० म० व इतर (संपा०); वाङ्मयेतिहास : सद्यस्थिती आणि अपेक्षा, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९९५-
८. जोग, रा० श्री० (संपा०); मराठी वाङ्मयाचा इतिहास-खंड ५, भाग १, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे, १९७३.
९. जोग, रा० श्री० (संपा०); मराठी वाङ्मयाचा इतिहास-खंड ५, भाग २, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे, १९७३. १०. जोशी, प्र० न०; मराठी वाङ्मयाचा विवेचक इतिहास (प्राचीन व अर्वाचीन काल), प्रसाद प्रकाशन, पुणे, १९७८.
११. देशपांडे, अ० ना०; आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, भाग १, व्हीनस प्रकाशन, पुणे, १९९२ (दु० आ०).
१२. देशपांडे, अ० ना०; आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, भाग २, व्हीनस प्रकाशन, पुणे, १९९२ (दु० आ०).
१३. देशपांडे, कुसुमावती; मराठी कादंबरी, मुंबई मराठी साहित्यसंघ, मुंबई, १९७५.
१४. देशमुख, उषा मा० (संपा०); मराठी नियतकालिकांचा वाङ्मयीन अभ्यास, खंड २, मराठी विभाग, मुंबई विद्यापीठ आणि स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, १९९४.
१५. देशमुख, उषा मा० (संपा०); मराठी नियतकालिकांचा वाङ्मयीन अभ्यास, खंड ३, मराठी विभाग, मुंबई विद्यापीठ आणि स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, १९९४.
१६. पवार, गो० मा० व इतर (संपा०); मराठी साहित्य : प्रेरणा व स्वरूप, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९८६.
१७. पवार दया आणि इतर (संपा०), डॉ० आंबेडकर गौरव-ग्रंथ, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई, १९९३.
१८. पुंडे, द० दि० (संपा०), वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, १९९४.
१९. पोतदार, द० वा०; मराठी गद्याचा इंग्रजी अवतार, ए० पी० बापट बुक सेलर्स, १९२२.
२०. बनहट्टी, श्री० ना०; मराठी नाट्यकला : उद्गम आणि विकास, पुणे विद्यापीठ, पुणे, १९५९.
२१. बांदिवडेकर, चंद्रकांत; मराठी कादंबरीचा इतिहास, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९८९.
२२. सरदार, गं० बा०; अर्वाचीन मराठी गद्याची पूर्वपीठिका, मॉडर्न बुक डेपो, पुणे, १९३७.
२३. शेवडे, इंदुमती; मराठी कथा : उद्गम आणि विकास, सोमैय्या पब्लि० प्रा० लि०, मुंबई, १९७३.
२४. प्रदक्षिणा-खंड १, कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे, २००२ (पुनर्मुद्रण).

M.A.Part -II Marathi Semester – III

Programme Name: M.A.- Marathi		Course Name: Major Mandatory: समाज भाषाविज्ञान Social Linguistics
		Course Code:
Total Credits: 04		Total Marks: 100
University assessment: 50		College assessment: 50

Course Objective:

- समाजभाषाविज्ञान ही संकल्पना समजून घेणे.
- भाषाव्यवहार आणि सामाजिक संरचना यांतील संबंध स्पष्ट करणे.
- समाजभाषाविज्ञानाचे व्यवहारात उपयोजन करणे.

Course outcome:

- समाजभाषाविज्ञान ही संकल्पना समजेल.
- भाषाव्यवहार आणि सामाजिक संरचना यांतील संबंध स्पष्ट होईल.
- समाजभाषाविज्ञानाचे व्यवहारात उपयोजन करता येईल.

MODULE I: (श्रेयांकने २, व्याख्याने ३०)

घटक १:

- समाज भाषाविज्ञान संकल्पना, स्वरूप आणि व्याप्ती
- भाषिक बदल व त्याची कारणे
- भाषिक सापेक्षता सिद्धांत (सपीर- व्होर्फ व त्याचा प्रतिवाद)

घटक २:

- भाषा संपर्काचे स्वरूप, पिजिन क्रिऑल
- भाषाद्वित्व, द्वैभाषिकत्व, बहुभाषिकत्व त्यांचे प्रकार व परिणाम
- भाषाप्रदूषण आणि भाषाशुद्धी

MODULE II: (श्रेयांकने २, व्याख्याने ३०)

घटक ३:

- बोली व प्रमाणभाषा साम्यभेद, बोली अभ्यासामागील सामाजिक दृष्टी
- बोली भूगोल(पारंपरिक बोलीविज्ञान), पारंपरिक बोलीविज्ञानावरील टीका
- सामाजिक बोलीविज्ञान , व्यावसायिकांची बोली, सांकेतिक बोली

घटक ४:

- शिष्टाचारांच्या भाषिक अभिव्यक्तींचे समाजभाषावैज्ञानिक आकलन
- भाषिक नियोजन
- शैक्षणिक माध्यमाचा प्रश्न, मराठी भाषेचे शिक्षणक्रमात स्थान

परीक्षापद्धती :

- अंतर्गत परीक्षा - एकूण गुण ५०
 - २०-२० गुणांसाठी दोन अंतर्गत लेखी चाचणी परीक्षा

२. उपस्थिती, सादरीकरण आणि विभागाच्या उपक्रमांमधील सहभाग - १० गुण
- 2) सत्रांत परीक्षा - एकूण गुण ५०
 १. घटक १ व २ यावर आधारित पर्यायासह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न
 २. घटक ३ व ४ यावर आधारित पर्यायासह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न
 ३. घटक १, २, ३, ४ यावर आधारित पर्यायासह २० गुणांसाठी चार (आठपैकी चार) टीपा.

संदर्भग्रंथ :

१. कालेलकर ना.गो., 'भाषा: इतिहास आणि भूगोल', मौज, मुंबई.
२. कालेलकर ना.गो. 'भाषा आणि संस्कृती', मौज, मुंबई.
३. केळकर अशोक रा., 'वैखरी' (भाषा आणि भाषाव्यवहार), मॅजेस्टिक, मुंबई.
४. मालशे मिलिंद, 'सामाजिक भाषाविज्ञान : एक नवे अभ्यासक्षेत्र', मराठी संशोधन पत्रिका, जाफेमा, वर्ष २५, अंक २, १९७८.
५. पाटणकर जयश्री (संपा.), 'सामाजिक भाषाविज्ञान', स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, २००५
६. वरखेडे रमेश, 'समाजभाषाविज्ञान', शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, द्वितीय आवृत्ती, २०११
७. सरवदे औदुंबर, 'बोलीविज्ञान', भाषाविकास संशोधन संस्था, कोल्हापूर, प्रथम आवृत्ती २०२०
८. Anmanlal E. (Ed.) 'Language Planning', 1986, CIIL, Mysore
९. Goffman, E. 1959, 'The Presentation of Self in Everyday Life', New York, Doubleday: 1967 Interaction Ritual: essay on face to face behavior, New York
१०. Gumperz, J. 1971 Language in Social groups, Stanford: Stanford University Press, 1982

समिती सदस्यांची नावे

अनु	नाव	
१.	डॉ. सतीश कामत	अध्यक्ष, अभ्यास मंडळ
२.	डॉ. निधी पटवर्धन	समन्वयक
३.	डॉ. प्राजक्ता शिन्डे	निर्मात्रित सदस्य

M.A.Part -II Marathi Semester – III

Programme Name: M.A.- Marathi		Course Name: Major Mandatory: मराठी साहित्याचा सांस्कृतिक अभ्यास (A Cultural Study of Marathi Literature)
		Course Code:
Total Credits: 04		Total Marks: 100
University assessment: 50		College assessment: 50

Course Objective

- १) संस्कृतीची संकल्पना लक्षात घेणे.
- २) सांस्कृतिक अभ्यास पद्धती समजून घेणे.
- ३) सांस्कृतिक प्रभुत्ववाद आणि मराठी साहित्यातील परस्पर संबंध लक्षात घेणे
- ४) वाङ्मयीन अभिरुचीतील स्थित्यंतरे अभ्यासणे.

Course Outcomes

- १) सांस्कृतिक अभ्यासाचे स्वरूप लक्षात येईल.
- २) संस्कृतीविषयक दृष्टिकोन लक्षात घेता येतील.
- ३) संस्कृती आणि साहित्य : परस्पर संबंध लक्षात येईल.
- ४) मराठी साहित्य आणि सांस्कृतिक प्रभुत्ववाद यांचा अभ्यास करता येईल.

MODULE 1: (श्रेयांकन 2, व्याख्यान ३०)

घटक १

- अ) संस्कृतीविषयक विविध दृष्टिकोन
- आ) संस्कृती आणि मौखिक साहित्य परंपरा
- इ) संस्कृती आणि साहित्य : परस्पर संबंध

घटक २

- अ) सांस्कृतिक अभ्यासाचे स्वरूप
- आ) सांस्कृतिक अभ्यासाचा पाश्चात्य दृष्टिकोन.
- इ) सांस्कृतिक अभ्यासाचा भारतीय दृष्टिकोन.

MODULE 2 : (श्रेयांकन 2, व्याख्यान ३०)

घटक ३

- अ) मराठी साहित्य आणि सांस्कृतिक प्रभुत्ववाद.
- आ) मराठी वाङ्मयीन अभिरुची आणि सांस्कृतिक प्रभुत्ववाद
- इ) मराठीतील वाङ्मयीन अभिरुचीतील स्थित्यंतरे.

घटक ४

- अ) सांस्कृतिक समीक्षेचे स्वरूप
आ) नाटक : घाशीराम कोतवाल- विजय तेंडुलकर
इ) कादंबरी : उद्या - नंदा खरे

परीक्षा पद्धती :

- अ) अंतर्गत परीक्षा - एकूण गुण ५०
१) २० - २० गुणांसाठी दोन अंतर्गत परीक्षा
२) उपस्थिती, सादरीकरण आणि उपक्रमांमधील सहभाग : १० गुण

आ) सत्रान्त परीक्षा-एकूण गुण ५०

- १) घटक १ व २ यावर आधारित पर्यायासह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न.
२) घटक ३ व ४ यावर आधारित पर्यायासह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न.
३) घटक १, २, ३ व ४ यावर आधारित पर्यायासह २० गुणांसाठी चार (आठपैकी चार)टीपा.

संदर्भग्रंथ

- १) कुलकर्णी, गो.म.; मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी,
२) डहाके, वसंत आबाजी, मराठी साहित्य इतिहास आणि संस्कृती.
३) पवार, गो. मा.; साहित्यमूल्ये आणि अभिरुची.
४) पाध्ये, दिगंबर ; साहित्य, समाज आणि संस्कृती.
५) कोतापल्ले नागनाथ, साहित्य, समाज आणि संस्कृती, प्रतिमा प्रकाशन ,पुणे
६) कुलकर्णी गो.म, मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी
७) डहाके वसंत आबाजी ,मराठी साहित्य इतिहास आणि संस्कृती
८) पवार गो. मा ,साहित्यमूल्य आणि अभिरुची
९) पाध्ये दिगंबर ,साहित्य समाज आणि संस्कृती
१०) शेणोलीकर ह श्री ,देशपांडे प्र. न ,महाराष्ट्र संस्कृती, डायमंड पब्लिकेशन, पुणे
११) मालशे मिलिंद, समीक्षासिद्धांत, मौज प्रकाशन, मुंबई
१२) सारंग विलास, बदलते मराठी साहित्य व संस्कृती श्रमिक प्रतिष्ठान, कोल्हापूर
१३) सहस्रबुद्धे पु. ग, महाराष्ट्र संस्कृती,
१४) Tatarwal C.R ,literary criticism theory and cultural studies, Penpal publications
१५) Banerjee prantik, Cultural studies text and contexts, daltons
१६) Nayar Pramod, Contemporary literary cultural theory, person of India
१७) Hall Gary and Birchall Clare, New Cultural Studies, Orient

M.A.Part -II Marathi Semester – III

Programme Name: M.A.- Marathi		Course Name: Major Mandatory: वाङ्मयीन वाद Literary Isms
		Course Code:
Total Credits: 02		Total Marks: 50
University assessment: 25		College assessment: 25

Course Objective

१. वाङ्मयीन वाद संकल्पना आणि स्वरूपवैशिष्ट्ये स्पष्ट करणे.
२. वाङ्मयीन वादांच्या वाङ्मयीन-सांस्कृतिक पार्श्वभूमीचा परिचय करून देणे.
३. वाङ्मयीन वादांच्या सामाजिक-राजकीय संदर्भाचा परिचय करून देणे.
४. वाङ्मयीन वादांचे स्वरूप समजावून देणे.
५. वाङ्मयीन वादांमधील आंतरसंबंध व आंतरविरोध समजावून देणे.

Course Outcome

१. वाङ्मयीन वाद संकल्पना आणि स्वरूपवैशिष्ट्ये स्पष्ट होतील.
२. वाङ्मयीन वादांच्या वाङ्मयीन-सांस्कृतिक पार्श्वभूमीचा परिचय होईल.
३. वाङ्मयीन वादांच्या सामाजिक-राजकीय संदर्भाचा परिचय होईल.
४. वाङ्मयीन वादांचे स्वरूप समजेल.
५. वाङ्मयीन वादांमधील आंतरसंबंध व आंतरविरोध समजतील.

MODULE 1: (श्रेयांकने २, व्याख्याने ३०)

घटक १ : १. वाङ्मयीन वादांची वाङ्मयीन-सांस्कृतिक पार्श्वभूमी

२. आधुनिकतावाद व उत्तर आधुनिकतावाद
३. वसाहतवाद व उत्तर वसाहतवाद

घटक २ : १. वाङ्मयीन वादांचे सामाजिक-राजकीय संदर्भ

२. मार्क्सवाद, गांधीवाद व देशीवाद
३. फुले-आंबेडकरवाद व स्त्रीवाद

परीक्षा पद्धती :

अ) अंतर्गत परीक्षा - एकूण गुण ५०

१) १०-१० गुणांसाठी दोन अंतर्गत परीक्षा.

२) ०५ गुण - उपस्थिती, सादरीकरण आणि विभागाच्या उपक्रमांतील सहभाग.

आ) सत्रांत परीक्षा - एकूण गुण ५०

१) घटक १ व २ यांवर आधारित पर्यायासह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न.

२) घटक १ व २ यांवर आधारित अंतर्गत पर्यायासह १० गुणांसाठी (प्रत्येक टीप ५ गुण) दोन टिपा.

संदर्भ :

१. वाङ्मयीन वाद, दि० के० बेडेकर, प्रसाद प्रकाशन, पुणे, १९७२.

२. वाङ्मयीन वाद : संकल्पना व स्वरूप, (संपा०) सीताराम रायकर, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९९०.
३. टीकास्वयंवर, भालचंद्र नेमाडे, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद, १९९०.
४. गांधीवाद आणि आधुनिक मराठी साहित्य, (संपा०) द० दि० पुंडे, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, १९९५.
५. साहित्यवेध, के० रं० शिरवाडकर, मेहता मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९९६.
६. आंबेडकरवादी मराठी साहित्य, यशवंत मनोहर, भीमरत्न प्रकाशन, नागपूर, १९९९.
७. वाङ्मयीन संज्ञा-संकल्पना कोश, (संपा.) प्रभा गणोरकर आणि अन्य, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, २००१.
८. मराठी वाङ्मयकोश : खंड-४ (समीक्षा-संज्ञा), (संपा.) विजया राज्याध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृती मंडळ, मुंबई, २००२.
९. देशीवाद, अशोक बाबर, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद, २००५.
१०. साहित्यशास्त्र : स्वरूप आणि समस्या, वसंत पाटणकर, पद्मगंधा प्रकाशन, २००६.
११. आधुनिक समीक्षा-सिद्धांत, मिलिंद मालशे व अशोक जोशी, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई, २००७.
१२. संदर्भासहित स्त्रीवाद - स्त्रीवादाचे समकालीन चर्चाविश्व, (संपा०) वंदना भागवत, अनिल सपकाळ व गीताली वि० मं०, शब्द पब्लिकेशन, मुंबई, २०१८.
१३. आंबेडकरवादी साहित्यसमीक्षा : आकलन व मांडणी, बी० रंगराव, पुस्तक मार्केट पब्लिकेशन, नारायणगाव, २०२४.

अभ्यास मंडळ सदस्यांची स्वाक्षरी

अनुक्रमांक	नाव	अभ्यास मंडळ, उपसमिती
१.	डॉ० सतीश कामत	अध्यक्ष, मराठी अभ्यास मंडळ
२.	प्रा० संजयकुमार इंगोले	समन्वयक
३.	डॉ० कैलास जोशी	निमंत्रित सदस्य
४.	डॉ० गोविंद काजरेकर	निमंत्रित सदस्य

M.A.Part -II Marathi Semester – III

Programme Name: M.A.- Marathi		Course Name- Major Elective: साहित्य प्रकाराचा अभ्यास: कादंबरी Study of Form of Literature: Novel
		Course Code:
Total Credits: 04		Total Marks: 100
University assessment: 50		College assessment: 50

Course Objective

- १) साहित्य प्रकाराची संकल्पना अभ्यासणे.
- २) कोणत्याही साहित्य प्रकाराला एक तात्विक अंग असते, तसेच त्याला एक ऐतिहासिक अंगही असते. ह्या दोन अंगांच्या देवघेवीमधून प्रत्येक साहित्य प्रकाराची जडणघडण होत असते. या दृष्टीने कादंबरी ह्या साहित्य प्रकाराचा अभ्यास करणे.
- ३) कादंबरी ह्या साहित्य प्रकाराची संकल्पना, सैद्धांतिक विचार, संकेतव्यूह समजून घेणे.
- ४) कादंबरीच्या विविध प्रकारांचा अभ्यास करणे.
- ५) या सैद्धांतिक विचारांच्या प्रकाशात नेमलेल्या साहित्य कृतींचा अभ्यास करणे.

Course Outcomes

- १) साहित्य प्रकारची संकल्पना समजून घेता येईल.
- २) साहित्य प्रकाराला असलेल्या तात्विक व ऐतिहासिक अंगांचा अभ्यास करता येईल.
- ३) कादंबरी ह्या साहित्य प्रकाराची संकल्पना, सैद्धांतिक विचार, संकेतव्यूह समजून घेता येईल.
- ४) कादंबरीच्या विविध प्रकारांचा अभ्यास करून सैद्धांतिक विचारांच्या प्रकाशात नेमलेल्या साहित्य कृतींचा अभ्यास करता येईल.

MODULE I: (श्रेयांकन १, व्याख्याने १५)

घटक १)

- अ) कादंबरी ह्या साहित्याच्या प्रकाराची संकल्पना, सैद्धांतिक विचार
- आ) कादंबरी ह्या साहित्याच्या प्रकाराची ऐतिहासिक जडणघडण
- इ) वर्गीकरणाची तत्त्वे, काव्य, कथनात्म साहित्य व नाटक यातील भेद

MODULE II: (श्रेयांकन १, व्याख्याने १५)

घटक २)

- अ) कादंबरी आणि अन्य कथनात्म साहित्य प्रकारांतील साम्य-भेदाचे नाते
- आ) कादंबरीचे प्रकार व उपप्रकार
- इ) कथनात्म साहित्य प्रकाराचे घटक – कथासूत्र, निवेदक, निवेदन, निवेदन प्रकार, कथानक, घटना, प्रसंग, पात्रे, अनुभव विश्व, भाषा, वातावरण इत्यादी.

MODULE III: (श्रेयांकन १, व्याख्याने १५)

घटक ३)

- अ) कादंबरी : रिगाण, लेखक कृष्णात खोत, शब्द पब्लिकेशन, मुंबई

MODULE IV: (श्रेयांकन १, व्याख्याने १५)

घटक ४)

अ) कादंबरी: उसवण, लेखक देवीदास सौदागर, देशमुख आणि कंपनी, पुणे

परीक्षा पद्धती :

अ) अंतर्गत परीक्षा - एकूण गुण ५०

१) २०-२० गुणांसाठी दोन अंतर्गत परीक्षा

२) उपस्थिती, सादरीकरण आणि उपक्रमांमधील सहभाग : १० गुण

आ) सत्रान्त परीक्षा-एकूण गुण ५०

१) पटक १ व २ यावर आधारित पर्यायासह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न.

२) पटक ३ व ४ यावर आधारित पर्यायासह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न.

३) घटक १, २, ३ व ४ यावर आधारित पर्यायासह २० गुणांसाठी चार (आठपैकी चार) टीपा,

संदर्भ :

१) मराठी कादंबरी, कुसुमावती देशपांडे

२) मराठी कादंबरी: तंत्र आणि विकास, बापट-गोडबोले

३) धार आणि काठ, नरहर कुरुंदकर

४) कादंबरी, ल. ग. जोग

५) साहित्य: अध्यापन आणि प्रकार, संपादक श्री. पु. भागवत आणि इतर

६) कादंबरीविषयी, हरिश्चंद्र थोरात

७) मराठी कादंबरी- त्रेसष्ट ते तेरा, हरिश्चंद्र थोरात

८) अडगळीचे अलंकारशास्त्र, हरिश्चंद्र थोरात

९) मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड ४, ५, ६, ७, प्रकाशक महाराष्ट्र साहित्य परिषद

१०) मराठी कादंबरी : तत्त्व आणि सिद्धांत, गोमटेश्वर पाटील, दर्या प्रकाशन, पुणे, २०१३

११) मराठी कादंबरीची उपयोजित समीक्षा, गोमटेश्वर पाटील, दर्या प्रकाशन, पुणे, २०१४

१२) *The Rhetoric of fiction, Booth, W.C.*

१३) *The theory of the novel, Ed. Halprin John*

१४) *The craft of fiction, Lubbock Persey*

१५) *The novel and the reader, Katherine Lerer*

M.A.Part -II Marathi Semester – III

Programme Name: M.A.- Marathi		Course Name- Major Elective: आदिवासी साहित्य (Tribal Literature)
		Course Code:
Total Credits: 04		Total Marks: 100
University assessment: 50		College assessment: 50

Course Objective:

- १) मराठीतील आदिवासी साहित्यप्रवाहाचा अभ्यास करणे.
- २) आदिवासी साहित्य स्वरूप व संकल्पना समजून घेणे.
- ३) आदिवासी काव्य अभिव्यक्तीचा अभ्यास करणे.
- ४) आदिवासी कथा व नाटक या वाङ्मय अभ्यास करणे. .

Course Outcomes:

- १) आदिवासी समाजवास्तव विद्यार्थ्यांना ज्ञात होईल..
- २) आदिवासी संस्कृती व कला जीवनाचा विद्यार्थ्यांना परिचय होईल. .
- ३) आदिवासी साहित्य अभिव्यक्तीचा विद्यार्थ्यांना अभ्यास घडेल.
- ४) आदिवासी साहित्य व संस्कृती संशोधनाच्या दृष्टिने हा अभ्यास महत्वाचा ठरेल.

MODULE 1: (श्रेयांकन 2, व्याख्यान ३०)

घटक १

- अ) आदिवासी सामाजिक जीवन आणि संस्कृती
- आ) स्वातंत्र्यापूर्व आदिवासी साहित्य
- इ) स्वातंत्र्योत्तर आदिवासी साहित्य

घटक २

- अ) आदिवासी साहित्य : स्वरूप व संकल्पना
- आ) आदिवासी साहित्य चळवळ
- इ) आदिवासी साहित्य समीक्षा

MODULE 2 : (श्रेयांकन 2, व्याख्यान ३०)

घटक ३

- अ) आदिवासी कविता : स्वरूप आणि वाटचाल
- आ) आदिवासी कथात्म साहित्य : स्वरूप आणि वाटचाल
- इ) आदिवासी नाटक : स्वरूप आणि वाटचाल

घटक ४

- अ) रोडाली – वाहरू सोनवणे
- आ) ताडम – माधव सरकुंडे

परीक्षा पद्धती :

अ) अंतर्गत परीक्षा - एकूण गुण ५०

१) २० - २० गुणांसाठी दोन अंतर्गत परीक्षा

२) उपस्थिती, सादरीकरण आणि उपक्रमांमधील सहभाग : १० गुण

आ) सत्रान्त परीक्षा-एकूण गुण ५०

१) घटक १ व २ यावर आधारित पर्यायासह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न.

२) घटक ३ व ४ यावर आधारित पर्यायासह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न.

३) घटक १, २, ३ व ४ यावर आधारित पर्यायासह २० गुणांसाठी चार (आठपैकी चार)टीपा.

संदर्भग्रंथ

- १) गावित, माहेश्वरी; आदिवासी साहित्यविचार,
- २) कांबळे अमर; मराठी आदिवासी साहित्य,
- ३) तुमराम विनायक; आदिवासी साहित्य : स्वरूप आणि समीक्षा,
- ४) गावित, माहेश्वरी; महाराष्ट्रातील आदिवासी मराठी साहित्य : एक शोध
- ५) शिलेदार प्रफुल्ल (संपा०); आदिवासी साहित्य आणि अस्मितावेध,
- ६) गारे, गोविंद(संपा०); आदिवासी साहित्य संमेलने अध्यक्षीय भाषणे,
- ७) आत्राम, व्यंकटेश; गोंडी संस्कृतीचे संदर्भ,
- ८) कुमरे, सुनिल; (संपा०); उलगुलानव्रती डॉ० विनायक तुमराम,
- ९) गावित, माहेश्वरी; आदिवासी साहित्य विविधांगी आयाम

M.A.Part -II Marathi Semester – III

Programme Name: M.A.- Marathi		Course Name- Major Elective: साहित्यकृतीचे माध्यमांतर Study of the Screen Adaptation
		Course Code:
Total Credits: 04		Total Marks: 100
University assessment: 50		College assessment: 50

Course Objective:

- १) माध्यम संकल्पनेचा विद्यार्थ्यांना परिचय करून देणे.
- २) माध्यमांतर प्रक्रियेची विद्यार्थ्यांना ओळख करून देणे.
- ३) व्यावसायिकदृष्टीने विद्यार्थ्यांना माध्यमांतराचे महत्त्व पटवून देणे.
- ४) माध्यमांतरामधील शैलीचा आणि तंत्राचा अभ्यास करणे.

Course Outcomes:

- १) माध्यम संकल्पनेचा विद्यार्थ्यांना परिचय होईल. .
- २) माध्यमांतर प्रक्रियेची विद्यार्थ्यांना ओळख होईल.
- ३) व्यावसायिकदृष्टीने विद्यार्थ्यांना माध्यमांतराचा उपयोग होईल.
- ४) माध्यमांतरातील बदलत्या शैलीचा आणि तंत्राचा अभ्यास करता येईल.

MODULE 1: (श्रेयांकन 2, व्याख्यान ३०)

घटक १

अ) माध्यम म्हणजे काय, माध्यमांचे स्वरूप, प्रकार, संकल्पना व वैशिष्ट्ये.

आ) माध्यमांतर म्हणजे काय

इ) माध्यमांतराचे प्रकार

घटक २

अ) साहित्याची संकल्पना, साहित्याचे साधने, साध्य व कार्य

आ) साहित्य प्रकाराची संकल्पना

इ) साहित्यप्रकाराची रूप वैशिष्ट्ये, शैली व निर्मिती तंत्र

MODULE 2: (श्रेयांकन 2, व्याख्यान ३०)

घटक ३

अ) कादंबरीचे चित्रपटात माध्यमांतर

आ) कादंबरीचे नाटकात माध्यमांतर

इ) नाटकाचे चित्रपटात माध्यमांतर

घटक ४

अ) माकडीचा माळ - अण्णा भाऊ साठे (चित्रपट - डोंगरची मैना)

आ) रिटा वेलिणकर - शांता गोखले (चित्रपट - रिटा)

इ) दुनियादारी - सुहास शिरवळकर (चित्रपट - दुनियादारी)

परीक्षा पद्धती :

अ) अंतर्गत परीक्षा - एकूण गुण ५०

(१) २०-२० गुणांसाठी दोन अंतर्गत परीक्षा

२) उपस्थिती, सादरीकरण आणि उपक्रमांमधील सहभाग: १० गुण

आ) सत्रान्त परीक्षा-एकूण गुण ५०

१) घटक १ व २ यावर आधारित पर्यायासह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न.

२) घटक ३ व ४ यावर आधारित पर्यायासह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न.

३) घटक १, २, ३ व ४ यावर आधारित पर्यायासह २० गुणांसाठी चार (आठपैकी चार) टीपा.

संदर्भ ग्रंथ

१) साहित्यकृतीचे माध्यमांतर - संपादक दो. राजेंद्र थोरात, संस्कृती प्रकाशन पुणे

२) कानडे, मु. श्री.: प्रयोगक्षम मराठी नाटके, नागपूर, १९६२.

३) कुलकर्णी, अरविंद वामन, मराठी नाट्यलेखनतंत्राची वाटचाल, पुणे, १९७६.

४) कुलकर्णी, भीमराव व मीना जंस्ते,, साहित्य आणि नाट्य-काही समस्या, पुणे. १९७४

५) मराठी चित्रपटाची पटकथा - अनिल सपकाळ

६) कुलकर्णी, द. भि. साहित्यरूप आणि गंध, मुंबई

७) कुलकर्णी, गो. म., रसग्रहण कला आणि स्वरूप, पुणे, १९५३.

८) गोडसे, द. ग., पोत, मुंबई, १९६३.

९) दादेगावकर, उमा, बॅरिस्टर-तीन रूपे, मुंबई, १९८८

१०) पवार, गो. मा. व हातकणंगलेकर (संपा०), मराठी साहित्य-प्रेरणा आणि स्वरूप, मुंबई १९८६

११) पाटणकर, रा. भा., सौंदर्यमीमासा, मुंबई, १९७४

१२) भागवत, श्री. पु. व इतर (संपा.), साहित्य-अध्यापन आणि प्रकार, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९८७

१३) सोमण अंजली साहित्य आणि सामाजिक संदर्भ, पुणे, १९८९

१४) आचवल, माघवः किमया, मुंबई, १९७९.

Signatures of Team Members

अनुक्रमांक	नाव	अभ्यास मंडळ, उपसमिती
१.	डॉ. सतीश कामत	अध्यक्ष, मराठी अभ्यास मंडळ
२.	प्रा. डॉ. अनिल सपकाळ	समन्वयक
३.	डॉ. नीतिन आरेकर	सदस्य

M.A.Part -II Marathi Semester – III

Programme Name: M.A.- Marathi		Course Name- Major Elective: अल्पसंख्याकांचे साहित्य: मराठी भाषक ख्रिस्ती, मुस्लिम व जैन साहित्य Literature of Minorities: Christy, Muslim and Jain Literature
		Course Code:
Total Credits: 04		Total Marks: 100
University assessment: 50		College assessment: 50

Course Objective

- १) ख्रिस्ती, मुस्लीम व जैन धर्मीय लेखकांनी मराठीमध्ये निर्माण केलेल्या मौलिक साहित्याकडे विद्यार्थ्यांचे लक्ष वेधून घेणे
- २) अल्पसंख्यांक साहित्य परंपरेविषयी विद्यार्थ्यांना ओळख करून देणे.
- ३) अल्पसंख्यांक साहित्याचे महत्त्व विद्यार्थ्यांना पटवून देणे.
- ४) निवडक साहित्यकृतीच्या आधारे विद्यार्थ्यांना अल्पसंख्यांक साहित्याचा विद्यार्थ्यांना अभ्यास घडविणे.

Course Outcomes

- १) अल्पसंख्यांक साहित्याचा विद्यार्थ्यांना अभ्यास होईल.
- २) अल्पसंख्यांक साहित्य परंपरेची विद्यार्थ्यांना ओळख होईल.
- ३) अल्पसंख्यांक साहित्याचे महत्त्व समजेल.
- ४) निवडक साहित्यकृतीच्या आधारे विद्यार्थ्यांना अल्पसंख्यांक साहित्याचा अभ्यास करता येईल.

MODULE I: (श्रेयांकन १, व्याख्याने १५)

घटक १)

- अ) मराठी भाषक ख्रिस्ती समाजीय साहित्याची परंपरा (ख्रिस्तपुराणापासून इ. स. २०२३ पर्यंत)
- आ) मराठी भाषक ख्रिस्ती समाजीय साहित्याचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये.
- इ) मराठी भाषक ख्रिस्ती समाजीय साहित्याच्या प्रेरणा

MODULE II: (श्रेयांकन १, व्याख्याने १५)

घटक २)

- अ) मराठी भाषक मुस्लीम धर्मियांच्या साहित्याची परंपरा (शेख महंमद ते इ. स. २०२३ पर्यंत)
- आ) मराठी भाषक मुस्लीम धर्मियांच्या साहित्याचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये.
- इ) मराठी भाषक मुस्लीम धर्मियांच्या साहित्याच्या प्रेरणा

MODULE III: (श्रेयांकन १, व्याख्याने १५)

घटक ३)

- अ) मराठी भाषक जैन धर्मियांच्या साहित्याची परंपरा.
- आ) मराठी भाषक जैन धर्मियांच्या साहित्याचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये,
- इ) मराठी भाषक जैन धर्मियांच्या साहित्याच्या प्रेरणा

MODULE IV: (श्रेयांकन १, व्याख्याने १५)

घटक ४)

- अ) कविता - व्यवहाराचा काळा घोडा - अजीम नवाज राही
आ) कादंबरी - यमुना पर्यटन - बाबा पद्मजी
इ) आत्मकथन - मुस्लिम महार - इब्राहीम खान

परीक्षा पद्धती :

- अ) अंतर्गत परीक्षा - एकूण गुण ५०
१) २०-२० गुणांसाठी दोन अंतर्गत परीक्षा
२) उपस्थिती, सादरीकरण आणि उपक्रमांमधील सहभाग : १० गुण

आ) सत्रान्त परीक्षा-एकूण गुण ५०

- १) घटक १ व २ यावर आधारित पर्यायासह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न.
२) घटक ३ व ४ यावर आधारित पर्यायासह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न.
३) घटक १, २, ३ व ४ यावर आधारित पर्यायासह २० गुणांसाठी चार (आठपैकी चार) टीपा

संदर्भ :

- १) डॉ. आंबेडकर, भारतीय मुसलमान और वर्तमान, जावेद पाशा कुरेशी, भारतीय मुस्लिम परिषद, नागपूर.
२) म० सा० प० मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड ८, संपा० रा० ग० जाधव.
३) मराठी ख्रिस्ती साहित्यातील परिवर्तन, डॉ० गंगाधर मोरजे, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.
४) धर्म ख्रिस्ताचा विचार साहित्याचा, सुनील आढाव, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे.
५) मुस्लिम मराठी साहित्य प्रेरणा आणि स्वरूप, फ० म० शहाजिंदे व फारूक तांबोळी
६) नवे प्रवाह नवे स्वरूप, कादिरा जुल्फी शेख.
७) मराठी ख्रिस्ती साहित्य, डॉ० गंगाधर मोरजे, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.
८) भारतीय मुसलमानांची समाजरचना व मानसिकता, फक्रुद्दीन बेन्नूर.
९) मुस्लिम मराठी साहित्य: एक आकलन, मेहबूब सय्यद.
१०) व्यवहाराचा काळा घोडा, अजीम नवाज राही, आवृत्ती १ जानेवारी २०००, अथर्व पब्लिकेशन, जळगाव
११) वाङ्मयीन चळवळ आणि दृष्टिकोण, संपा. सुमती लांडे, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर.
१२) “व्यवहाराचा काळा घोडा” या कवितासंग्रहाचा चिकित्सक अभ्यास (प्रबंध), संशोधक - अतुल देशमुख, संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती (२००६-२००७).

Signatures of Team Members

अनुक्रमांक	नाव	अभ्यास मंडळ, उपसमिती
१.	डॉ. सतीश कामत	अध्यक्ष, मराठी अभ्यास मंडळ
२.	डॉ. नीतिन आरेकर	समन्वयक
३.	प्रा. शत्रुघ्न फड	निमंत्रित सदस्य

Sem. - IV

M.A.Part -II Marathi Semester – IV

Programme Name: M.A.- Marathi		Course Name: Major Mandatory: आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास २ (१९२०-१९६०) History of Modern Marathi Literture-2 (1920-1960)
		Course Code:
Total Credits: 04		Total Marks: 100
University assessment: 50		College assessment: 50

Course Objective

- १) इतिहास म्हणजे काय ही संकल्पना अभ्यासणे
- २) वाङ्मयव्यवहाराशी संबंधित असणाऱ्या विचारप्रणाली, संस्था, घटना चळवळी इत्यादींचा विद्यार्थ्यांना परिचय करून देणे.
- ३) वाङ्मय इतिहासाचे स्वरूप समजून घेणे.
- ४) वाङ्मय इतिहासाचे महत्त्व विद्यार्थ्यांना समजावून देणे.

Course outcome

- १) वाङ्मय इतिहासाची संकल्पना विद्यार्थ्यांना ज्ञात होईल.
- २) वाङ्मयव्यवहाराशी संबंधित असणाऱ्या विचारप्रणाली, संस्था, घटना चळवळी इत्यादींचा विद्यार्थ्यांना परिचय होईल.
- ३) वाङ्मय इतिहासाचे स्वरूप विद्यार्थ्यांना ज्ञात होईल.
- ४) वाङ्मय इतिहासविषयक विद्यार्थ्यांच्या दृष्टिकोनात भर पडेल.

MODULE 1 : (श्रेयांकने २, व्याख्याने ३०)

घटक १

- अ) १९१५ ते १९६० या कालखंडाची सामाजिक व सांस्कृतिक पार्श्वभूमी.
- ब) १९१५ ते १९६० या कालखंडातील साहित्याच्या प्रेरणा
- क) १९१५ ते १९६० या कालखंडातील साहित्याचे स्वरूप

घटक २) व्याख्याने- १५, श्रेयांकन - ०२

- अ) कादंबरी वाङ्मयाचे स्वरूप
- ब) कादंबरी वाङ्मयाची वैशिष्ट्ये
- क) १९१५ ते १९६० या कालखंडातील कादंबरी वाङ्मयाचा आढावा

MODULE 11 : (श्रेयांकने २, व्याख्याने ३०)

घटक ३

- अ) काव्य वाङ्मयाचे स्वरूप
- ब) काव्य वाङ्मयाची वैशिष्ट्ये
- क) १९१५ ते १९६० या कालखंडातील काव्य वाङ्मयाचा आढावा

घटक ४) व्याख्याने १५, श्रेयांकन - ०२

- अ) चरित्र – आत्मचरित्र वाङ्मयाचे स्वरूप
- ब) चरित्र – आत्मचरित्र वाङ्मयाची वैशिष्ट्ये
- क) १९१५ ते १९६० या कालखंडातील चरित्र – आत्मचरित्र वाङ्मयाचा आढावा

परीक्षा पद्धती

- १) अंतर्गत परीक्षा - एकूण गुण ५०
- २) २०-२० गुणांसाठी दोन अंतर्गत लेखी
- ३) उपस्थिती सादरीकरण आणि विभागाच्या उपक्रमांमधील सहभाग १० गुण

सत्रांत परीक्षा - एकूण गुण ५०

१. घटक १ व २ यावर आधारित पर्यायासह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न.
२. घटक ३ व ४ यावर आधारित पर्यायासह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न.
३. घटक १, २, ३ व ४ यावर आधारित पर्यायासह २० गुणांसाठी चार (आठपैकी चार) टीपा.

संदर्भ ग्रंथ

१. काळे, के० ना० व इतर (संपा०); मराठी रंगभूमी : मराठी नाटक-घटना आणि परंपरा मुंबई मराठी साहित्यसंघ, मुंबई, १९७१.
२. कुरुंदकर, नरहर; धार आणि काठ, देशमुख आणि कंपनी पब्लिशर्स, पुणे, १९९० (दु० आ०).
३. कुलकर्णी, अनिरुद्ध, प्रदक्षिणा-खंड २, कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे, २००४ (पुनर्मुद्रण).
४. कुलकर्णी, व० दि० (संपा०); मराठी नियतकालिकांचा वाङ्मयीन अभ्यास, खंड १ - मराठी विभाग, मुंबई विद्यापीठ आणि श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे, १९८७.
५. कुलकर्णी, व० दि० व इतर (संपा०); मराठी वाङ्मयाचा इतिहास-खंड ६, भाग १. महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे, १९८८.
६. कुलकर्णी, व० दि० व इतर (संपा०); मराठी वाङ्मयाचा इतिहास-खंड ६, भाग २. महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे, १९९१.
७. कुलकर्णी, गो० म० व इतर (संपा०); वाङ्मयेतिहास : सद्यस्थिती आणि अपेक्षा, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९९५-
८. जोग, रा० श्री० (संपा०); मराठी वाङ्मयाचा इतिहास-खंड ५, भाग १, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे, १९७३.
९. जोग, रा० श्री० (संपा०); मराठी वाङ्मयाचा इतिहास-खंड ५, भाग २, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे, १९७३. १०. जोशी, प्र० न०; मराठी वाङ्मयाचा विवेचक इतिहास (प्राचीन व अर्वाचीन काल), प्रसाद प्रकाशन, पुणे, १९७८.
११. देशपांडे, आ० ना०; आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, भाग १, व्हीनस प्रकाशन, पुणे, १९९२ (दु० आ०).
१२. देशपांडे, आ० ना०; आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, भाग २, व्हीनस प्रकाशन, पुणे, १९९२ (दु० आ०).
१३. देशपांडे, कुसुमावती; मराठी कादंबरी, मुंबई मराठी साहित्यसंघ, मुंबई, १९७५.
१४. देशमुख, उषा मा० (संपा०); मराठी नियतकालिकांचा वाङ्मयीन अभ्यास, खंड २, मराठी विभाग, मुंबई विद्यापीठ आणि स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, १९९४.
१५. देशमुख, उषा मा० (संपा०); मराठी नियतकालिकांचा वाङ्मयीन अभ्यास, खंड ३, मराठी विभाग, मुंबई विद्यापीठ आणि स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, १९९४.
१६. पवार, गो० मा० व इतर (संपा०); मराठी साहित्य : प्रेरणा व स्वरूप, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९८६.
१७. पवार दया आणि इतर (संपा०), डॉ० आंबेडकर गौरव-ग्रंथ, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई, १९९३.
१८. पुंडे, द० दि० (संपा०), वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, १९९४.
१९. पोतदार, द० वा०; मराठी गद्याचा इंग्रजी अवतार, ए० पी० बापट बुक सेलर्स, १९२२.
२०. बनहट्टी, श्री० ना०; मराठी नाट्यकला : उद्गम आणि विकास, पुणे विद्यापीठ, पुणे, १९५९.
२१. बांदिवडेकर, चंद्रकांत; मराठी कादंबरीचा इतिहास, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, १९८९.
२२. सरदार, गं० बा०; अर्वाचीन मराठी गद्याची पूर्वपीठिका, मॉडर्न बुक डेपो, पुणे, १९३७.
२३. शेवडे, इंदुमती; मराठी कथा : उद्गम आणि विकास, सोमैय्या पब्लि० प्रा० लि०, मुंबई, १९७३.
२४. प्रदक्षिणा-खंड १, कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे, २००२ (पुनर्मुद्रण).

M.A.Part -1I Marathi Semester – IV

Programme Name: M.A.- Marathi		Course Name: Major Mandatory: बोलीभाषांचा अभ्यास Study of Dialects
		Course Code:
Total Credits: 04		Total Marks: 100
University assessment: 50		College assessment: 50

Course Objective:

- १) बोली अभ्यासाचे स्वरूप लक्षात आणून देणे.
- २) बोली भाषेतील समृद्धता लक्षात घेणे.
- ३) बोली अभ्यासाबद्दल संशोधनात्मक दृष्टिकोन वाढविणे.
- ४) बोलीमधील होणाऱ्या बदलांचा आणि त्यातील परस्पर संबंधांचा अभ्यास करणे.

Course Outcomes:

- १) बोली अभ्यासाचा परिचय होईल
- २) बोलीचे महत्व लक्षात येईल .
- ३) बोली अभ्यासाबद्दल संशोधनात्मक दृष्टिकोन वाढेल.
- ४) बोली भाषेच्या विकासाला गती मिळेल.

MODULE 1: (श्रेयांकन 2, व्याख्यान ३०)

घटक १

- अ) भाषा म्हणजे काय?
- आ) मानवी / मानवेतर संदेशन आणि भाषा
- इ) भाषेची लक्षणे / वैशिष्ट्ये : अनुवंशिकता, सामाजिकता, चिन्हात्मकता

घटक २

- अ) बोली : स्वरूप वैशिष्ट्ये, द्विस्तरीय रचना.
- आ) बोली भाषांची निर्मिती
- इ) बोलीभाषांचे महत्व

MODULE II : (श्रेयांकन 2, व्याख्यान ३०)

घटक ३

- अ) बोली : संरचना विचार.
- आ) बोली व भाषाविज्ञान
- इ) बोली भाषेविषयी समाजभाषावैज्ञानिक दृष्टिकोन

घटक ४

- अ) बोली : इतिहास आणि भूगोल.
- आ) कोंकणी बोली.
- इ) वऱ्हाडी बोली.

परीक्षापद्धती

- 1) अंतर्गत परीक्षा - एकूण गुण ५०
- 2) २०-२० गुणांसाठी दोन अंतर्गत लेखी
- 3) उपस्थिती सादरीकरण आणि विभागाच्या उपक्रमांमधील सहभाग १० गुण

सत्रांत परीक्षा - एकूण गुण ५०

१. घटक १ व २ यावर आधारित पर्यायासह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न.
२. घटक ३ व ४ यावर आधारित पर्यायासह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न.
३. घटक १, २, ३ व ४ यावर आधारित पर्यायासह २० गुणांसाठी चार (आठपैकी चार) टीपा.

संदर्भ ग्रंथ

- १) कालेलकर ना. गो. : 'भाषा : इतिहास आणि भूगोल', मौज प्रकाशनगृह खटकरवाडी, गिरगाव मुंबई, २०००
- २) कानडे मु. श्री. (संपा) : 'मराठीचा भाषिक अभ्यास' : ऐतिहासिक आणि वर्णनात्मक, स्नेहवर्धन पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, २००४
- ३) खैरे, विश्वनाथ, 'मराठी भाषेचे मूळ', समत प्रकाशन, पुणे, २००२
- ४) इंगळे, विजय, 'मराठी भाषा भाषाशास्त्र आणि व्याकरण', श्री मंगेश प्रकाशन, नागपूर, १९९९
- ५) मटकर, अलका, 'मराठी भाषेचा वैज्ञानिक अभ्यास', शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, २०१७
- ६) देशपांडे - गुजर, सोनाली, 'भाषा, समाज आणि संस्कृती', शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, २०१७
- ७) लोंढे, मोहन, 'मांग संस्कृती आणि भाषा', विजय प्रकाशन, नागपूर, २०१७
- ८) महाले, कैलास, 'कोकणी समाजाचे भाषिक वेगळेपण', भाषा आणि जीवन, वर्ष २३ अंक-१ हिवाळा, २००५
- ९) अर्जुनवाडकर, लीला, 'मधाच्या घागरीच्या निमित्ताने', भाषा आणि जीवन, वर्ष-१५ अंक-४ दिवाळी, १९९७
- १०) कालेलकर, ना. गो.; भाषा आणि संस्कृती
- ११) प्रियोळकर, अ. का., ग्रांथिक मराठी भाषा आणि कोंकणी बोली
- १२) वरखेडे, रमेश, समाजभाषाविज्ञान : प्रमुख संकल्पना
- १३) कुलकर्णी, कृ. पां., मराठी भाषा उद्गम आणि विकास
- १४) मालशे, मिलिंद, आधुनिक भाषाविज्ञान : सिद्धांत आणि उपयोजन
- १५) केळकर, अशोक, वैखरी
- १६) भवाळकर, तारा, मायबोलीतले धक्के आणि हिसके
- १७) कानडे मु. श्री. (संपा) : 'मराठीचा भाषिक अभ्यास' : ऐतिहासिक आणि वर्णनात्मक, स्नेहवर्धन पब्लिशिंग हाऊस, पुणे, २००४
- १८) खैरे, विश्वनाथ, 'मराठी भाषेचे मूळ', समत प्रकाशन, पुणे, २००२
- १९) इंगळे, विजय, 'मराठी भाषा : भाषाशास्त्र आणि व्याकरण', श्री मंगेश प्रकाशन, नागपूर, १९९९
- २०) देशपांडे-गुजर सोनाली 'भाषा, समाज आणि संस्कृती', शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, २०१७
- २१) महाले, कैलास, 'कोकणी समाजाचे भाषिक वेगळेपण', भाषा आणि जीवन, वर्ष-२३ अंक-१ हिवाळा, २००५

M.A.Part -II Marathi Semester – IV

Programme Name: M.A.- Marathi		Course Name: Major Mandatory: भारतीय साहित्याचा अभ्यास Study of Indian Literature
		Course Code:
Total Credits: 04		Total Marks: 100
University assessment: 50		College assessment: 50

Course Objective

- १) भारतीय साहित्याची संकल्पना समजून घेणे.
- २) भारतातील वेगवेगळ्या भाषांमध्ये निर्माण झालेल्या साहित्याचा अभ्यास करणे.
- ३) भारतीय भाषांमधील अभिव्यक्तीचे स्वरूप समजून घेणे.
- ४) भाषांतराची संकल्पना समजून घेणे.

Course Outcomes

- १) भारतीय साहित्याची संकल्पना समजून घेता येईल.
- २) प्रादेशिक भाषांमधील साहित्याचा अभ्यास करता येईल.
- ३) भाषांतराची संकल्पना समजून घेता येईल.
- ४) प्रादेशिक किंवा भारतीय भाषांमधून मराठीत भाषांतरित झालेल्या कलाकृतीचा अभ्यास करता येईल.

MODULE 1: (श्रेयांकन 2, व्याख्यान ३०)

घटक १

- अ) विश्व साहित्य संकल्पना
- आ) राष्ट्रीय साहित्य संकल्पना
- इ) भारतीय साहित्याची संकल्पना-संविधानवादी भूमिका

घटक २

- अ) भारतीय साहित्य : राष्ट्रीय
- आ) भारतीय साहित्य : प्रादेशिक, देशियता
- इ) भारतीय साहित्य : आशय, अभिव्यक्ती, वैशिष्ट्ये

MODULE 2 : (श्रेयांकन 2, व्याख्यान ३०)

घटक ३

- अ) भाषांतराची संकल्पना
- आ) भाषांतर प्रक्रियेचे महत्त्व
- इ) आंतरभारतीय भाषांमधील भाषांतरे (स्थूल परिचय)

घटक ४

- अ) लेखक परिचय
- आ) डिस्कव्हरी ऑफ इंडिया, मूळ ग्रंथ पंडित नेहरू , भाषांतर – साने गुरुजी
- इ) मूळ संहितेचे स्वरूप, भाषांतरित संहितेचे स्वरूप

परीक्षापद्धती

अंतर्गत परीक्षा - एकूण गुण ५०

२०-२० गुणांसाठी दोन अंतर्गत लेखी

उपस्थिती सादरीकरण आणि विभागाच्या उपक्रमांमधील सहभाग १० गुण

सत्रांत परीक्षा - एकूण गुण ५०

१. घटक १ व २ यावर आधारित पर्यायासह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न.

२. घटक ३ व ४ यावर आधारित पर्यायासह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न.

३. घटक १, २, ३ व ४ यावर आधारित पर्यायासह २० गुणांसाठी चार (आठपैकी चार) टीपा.

संदर्भग्रंथ

- १) कर्वे, इरावती, मराठी लोकांची संस्कृती
- २) कालेलकर, ना.गो, भाषा आणि संस्कृती
- ३) सोमण, अंजली, काळे, कल्याण, भाषांतरमीमांसा
- ४) वरखेडे, रमेश (संपादक) भाषांतरविद्या
- ५) खांडगे, मंदा, (संपादक) - भारतीय स्त्री साहित्य मागोवा खंड १, २, ३ सहित्यप्रेमी भगिनी मंडळ.
- ६) समकालीन भारतीय साहित्य- सहित्य अकादमी। नवी दिल्ली.
- ७) रिता, भारतीय साहित्य - श्री नटराज प्रकाशन, दिल्ली.
- ८) मिश्र, राजेंद्र, आधुनिक भारतीय साहित्य, तक्षशीला प्रकाशन
- ९) बाला, सुशील, साहित्य का सांस्कृतिक अध्ययन, किताबघर प्रकाशन
- १०) M. winternitz, A History of Indian literature, University of calcutta, 1978
- ११) Bhelkar Ratnakar, Indian literature. Translated texts, Indianness and Beyond- Atlantic pubirshus
- १२) sarker subhash Chandra - Indian literature and culture B. R. Publishing corporation

M.A.Part -II Marathi Semester – IV

Programme Name: M.A.- Marathi		Course Name: Major Elective: साहित्यप्रकाराचा अभ्यास - नाटक Study of Form of Literature: Drama
		Course Code:
Total Credits: 04		Total Marks: 100
University assessment: 50		College assessment: 50

Course Objective

१. नाटक या साहित्यप्रकाराची संकल्पना आणि स्वरूपवैशिष्ट्ये स्पष्ट करणे.
२. नाटक या साहित्यप्रकाराशी संबंधित विविध घटकांची ओळख करून देणे.
३. नाटकाच्या विविध प्रकारांची माहिती करून देणे.
४. भारतीय रंगभूमीवरील अन्य भाषेतील नाटकाचा परिचय करून देणे.
५. नाट्यसंहितांचे आशय आणि रचनादृष्ट्या रसग्रहण, विश्लेषण करता येणे.

Course Outcome

१. नाटक या साहित्यप्रकाराची संकल्पना आणि स्वरूपवैशिष्ट्ये स्पष्ट होतील.
२. नाटक या साहित्यप्रकाराशी संबंधित विविध घटकांची ओळख होईल.
३. नाटकाच्या विविध प्रकारांची माहिती मिळेल.
४. भारतीय रंगभूमीवरील अन्य भाषेतील नाटकाचा परिचय होईल.
५. नाट्यसंहितांचे आशय आणि रचनादृष्ट्या रसग्रहण, विश्लेषण करता येईल.

MODULE 1: (श्रेयांकने २, व्याख्याने ३०)

घटक १ : नाटक या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप

१. नाटकाची संकल्पना, नाटकाची दोन रूपे : संहिता व प्रयोग
२. नाट्यसंहितेतील घटक : विषयसूत्र, संविधानक (कथानक), पात्र, संवाद, भाषा, काल-अवकाश, रंगसूचना
३. नाटकाचे प्रकार : शोकात्मिका (Tragedy), सुखात्मिका (Comedy), शोक-सुखात्मिका (Tragi-comedy), कृष्ण-सुखात्मिका (Black Comedy), प्रहसन (Farce), अतिरंजित नाट्य (Melodrama)

संगीत नाटक, वगनाट्य, चर्चानाट्य, मुक्तनाट्य, दीर्घांक, एकांकिका

घटक २ : नाटकाच्या संहितेचा अभ्यास -१

- वाहतों ही दुर्वाची जुडी! - नाटककार : बाळ कोल्हटकर

MODULE II : (श्रेयांकने २, व्याख्याने ३०)

घटक ३ : नाटकाच्या संहितेचा अभ्यास -२

- नागमंडल - मूळ नाटककार : गिरीश कार्नाड, (अनु.) उमा कुलकर्णी

घटक ४ : नाटकाच्या संहितेचा अभ्यास -३

- सूर्य पाहिलेला माणूस - नाटककार : मकरंद साठे

परीक्षा पद्धती :

अ) अंतर्गत परीक्षा - एकूण गुण ५०

१) २०-२० गुणांसाठी दोन अंतर्गत लेखी परीक्षा.

२) १० गुण - उपस्थिती, सादरीकरण आणि विभागाच्या उपक्रमांतील सहभाग.

आ) सत्रांत परीक्षा - एकूण गुण ५०

१) घटक १ व २ यांवर आधारित पर्यायासह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न.

२) घटक ३ व ४ यांवर आधारित पर्यायासह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न.

३) घटक १, २, ३ व ४ यांवर आधारित अंतर्गत पर्यायासह २० गुणांसाठी (प्रत्येक टीप ५ गुण) चार टिपा.

अभ्यासासाठी असलेल्या नाट्यसंहिता :

१. वाहतो ही दुर्वाची जुडी!, बाळ कोल्हटकर, जोशी ब्रदर्स बुकसेलर्स अँड पब्लिशर्स, पुणे, चौथी आवृत्ती १९६६.

२. नागमंडल, गिरीश कार्नाड, (अनु.) उमा कुलकर्णी, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, दुसरी आवृत्ती २००७.

३. सूर्य पाहिलेला माणूस, मकरंद साठे, मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई, १९९९.

संदर्भ :

१. नाटकातील चिन्हं, राजीव नाईक, संदर्भ प्रकाशन, ठाणे, १९९४.

२. भारतीय प्रयोगकलांचा परिचय व इतिहास : नाट्य राजीव नाईक, प्रवीण भोळे, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई, २०१०.

३. 'ना' नाटकातला, राजीव नाईक, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २०१२.

४. मराठी वाङ्मयकोश : खंड-४ (समीक्षा-संज्ञा), (संपा.) विजया राज्याध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृती मंडळ, मुंबई, २००२.

५. वाङ्मयीन संज्ञा-संकल्पना कोश, (संपा.) प्रभा गणोरकर आणि अन्य, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, २००१.

६. नाटक : एक वाङ्मयप्रकार, दत्ता भगत; यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठ, नाशिक, २००२.

७. रङ्नायक, (संपा.) राजीव नाईक आणि इतर, आविष्कार प्रकाशन, मुंबई, १९८८.

८. नाटक आणि रंगभूमी परिभाषासंग्रह, विलास खोले, महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृती मंडळमुंबई, २०२०.

९. मराठी रंगभूमीच्या तीस रात्री : मकरंद साठे - खंड १, २ व ३, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, २०११.

१०. मराठी नाटक आणि रंगभूमीचा इतिहास (आरंभापासून १९९० पर्यंत), प्रा. दत्ता भगत, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई २०१९.

११. An Anatomy of Drama, Martin Esslin, Hill & Wang, New York, 1977.

१२. The Elements of Drama, Styan J.L., Cambridge University Press, London, 1960.

Signatures of Team Members

अनुक्रमांक	नाव	अभ्यास मंडळ, उपसमिती
४.	डॉ. सतीश कामत	अध्यक्ष, मराठी अभ्यास मंडळ
५.	डॉ. शीतल पावसकर भोसले	समन्वयक
६.	प्रा. संजयकुमार इंगोले	सदस्य
७.	प्रा. संजय निचिते	निमंत्रित सदस्य

M.A.Part -II Marathi Semester – IV

Programme Name: M.A.- Marathi		Course Name: Major Elective: स्त्रीवादी चळवळ आणि सिद्धान्तन Feminism Moment and Theorization
		Course Code:
Total Credits: 04		Total Marks: 100
University assessment: 50		College assessment: 50

Course Objective:

- १) स्त्रीवादाचा विद्यार्थ्यांना परिचय करून देणे.
- २) भारतीय स्त्रीवादाचे स्वरूप लक्षात घेऊन त्यातील विविध प्रवाहांचा अभ्यास करणे.
- ३) पाश्चात्य स्त्रीवादी प्रवाह आणि त्यातील विविध सैद्धांतिक विचारव्युहांचा अभ्यास करणे.
- ४) स्त्रीवादी सिद्धान्तनातील प्रवाह आणि प्रकारांचा अभ्यास करणे.

Course outcome

- १) विद्यार्थ्यांना स्त्रीवादी सिद्धान्तनाचा अभ्यास करता येईल.
- २) भारतीय स्त्रीवादी सिद्धांत आणि त्यातील विविध प्रवाहांचा परिचय होईल.
- ३) पाश्चात्य स्त्रीवादी सिद्धान्तन आणि साहित्याचा अभ्यास करता येईल.
- ४) स्त्रीवादी अभ्यास पद्धतींचा परिचय होईल.

MODULE 1 : (श्रेयांकने २, व्याख्याने ३०)

घटक १

- १) स्त्रीवाद : संकल्पना, स्वरूप व प्रेरणा
- २) पाश्चात्य स्त्रीवादी चळवळीचा इतिहास
- ३) पाश्चात्य स्त्रीवादी सिद्धांतन

घटक २

- १) भारतीय स्त्रीवाद : संकल्पना, स्वरूप व प्रेरणा
- २) भारतातील स्त्रीवादी चळवळीचा इतिहास
- ३) भारतीय स्त्रीवादी सिद्धांतन

MODULE 11 : (श्रेयांकने २, व्याख्याने ३०)

घटक ३

- १) मराठीतील स्त्रीवादी साहित्याचा स्थूल परिचय
- २) मराठीतील स्त्रीवादी, स्त्रीकेंद्री, स्त्री प्रधान नाटके
- ३) मराठीतील स्त्रीवादी कविता

घटक ४

- १) मराठीतील स्त्रीवादी साहित्य: नाटक व कवितेच्या संदर्भात
- २) निवडक कविता

कवयित्री	कविता	कवितासंग्रह	प्रकाशक
हिरा बनसोडे	स्त्री	फिर्याद	समाज प्रबोधन संस्था
सुमती लाडे	नकार	कमळकाचा	शब्दालय
कविता महाजन	मी विणतेय माझ्यासाठी	धुळीचा आवाज	मौज
नीरजा	ग्लोबल सर्वार्थानं	निरर्थकाचे पक्षी	पॉप्युलर
योगिनी राऊळ	विरंगी मी! विमुक्त मी!	मुखवटा उतरवल्यावर	संवेदना

३. मुक्त नाट्य: मुलगी झाली हो, ज्योती म्हापसेकर (नवी आवृत्ती, प्रकाशक- स्त्रीमुक्ती संघटना, शारदा साठे, विश्वस्त)

परीक्षापद्धती

- १ अंतर्गत परीक्षा - एकूण गुण ५०
- २ २०-२० गुणांसाठी दोन अंतर्गत लेखी
- ३ उपस्थिती सादरीकरण आणि विभागाच्या उपक्रमांमधील सहभाग १० गुण

सत्रांत परीक्षा - एकूण गुण ५०

१. घटक १ व २ यावर आधारित पर्यायासह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न.
२. घटक ३ व ४ यावर आधारित पर्यायासह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न.
३. घटक १, २, ३ व ४ यावर आधारित पर्यायासह २० गुणांसाठी चार (आठपैकी चार) टीपा.

संदर्भग्रंथ

- १) बाईमाणूस, करुणा गोखले, राजहंस प्रकाशन, पुणे
- २) स्त्रीवादी समीक्षा-स्वरूप आणि उपयोजन, अश्विनी धोंगडे, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे.
- ३) महाराष्ट्रातील स्त्री चळवळीचा मागोवा, मेधा नानिवडेकर, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे
- ४) संदर्भासहित स्त्रीवाद, (संपा.) गीताली, वि० म० शब्द प्रकाशन, मुंबई, ४
- ५) महाराष्ट्रातील स्त्रीविषयक सुधारणावाद्यांचे सत्ताकारण, नारायण भोसले, द – ताईची प्रकाशन, पुणे
- ६) स्त्रीवादी सामाजिक विचार, विद्युत भागवत, डायमंड पब्लिकेशन्स, पुणे,
- ७) स्त्री प्रश्नाची वाटचाल, विद्युत भागवत, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे
- ८) सांस्कृतिक प्रवाहांची स्त्रीवादी समीक्षा, वंदना महाजन, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे,
- ९) भारतीय स्त्रीवाद, बदलते आयाम, (संपा०) वंदना महाजन, श्रीवाणी विशेषाक,
- १०) स्त्रीवाद संकल्पना व उपयोजन, मंगला वरखेडे, का० स० वाणी प्रगत अध्ययन सस्था, धुळ
- ११) हिंदू संस्कृती आणि स्त्री, आ० ह० साळुंखे, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई
- १२) मायवाटेचा मागोवा, तारा भवाळकर
- १३) The Feminine Mystique Betty I' medans
- १४) A Room of One's Own - Virginia Woolf
- १५) Sexual Politics- Kate Millett
- १६) Vindication of The Rights of Woman - Mery Wollstonecraft
- १७) The Yellow Wallpaper - Charlotte Perkins Gilman's
- १८) The Color Purple Alice Walker
- १९) काळ्या स्त्रियांचा विचार व लढा, शर्मिला रेगे
- २०) बहुजन स्त्रीवादाच्या दिशेने - विलास सोनवणे
- २१) गेल ऑमव्हेट, अनु. प्रमोद मुजुमदार, ह्यो तुरुंग फोडायचा हाय गं

M.A.Part -II Marathi Semester – IV

Programme Name: M.A.- Marathi		Course Name: Major Elective: फुले-आंबेडकरवादी साहित्य Phule- Ambedkarite Literature
		Course Code:
Total Credits: 04		Total Marks: 100
University assessment: 50		College assessment: 50

Course Objectives:

- १) जोतीराव फुले आणि डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या विचारधारेचा सखोल परिचय करून देणे.
- २) जोतीराव फुले आणि डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी निर्माण केलेल्या मीमांसा पद्धतीची ओळख करून देणे.
- ३) मराठी साहित्यावरील फुले- आंबेडकरी तत्त्वविचारांच्या प्रभावाचा अभ्यास करण्याची दृष्टी निर्माण करणे.
- ४) साहित्यातील सामाजिकता व समाज-संस्कृतीविषयक प्रश्न यांच्याविषयीचे भान विकसित करणे.

Course outcome:

- १) जोतीराव फुले आणि डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या विचारधारेचा सखोल परिचय होईल.
- २) जोतीराव फुले आणि डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी निर्माण केलेल्या मीमांसा पद्धतीची ओळख होईल.
- ३) मराठी साहित्यावरील फुले- आंबेडकरी तत्त्वविचारांच्या प्रभावाचा अभ्यास करण्याची दृष्टी निर्माण होईल.
- ४) साहित्यातील सामाजिकता व समाज-संस्कृतीविषयक प्रश्न यांच्याविषयीचे भान विकसित होईल.

MODULE 1: (श्रेयांकने २, व्याख्याने ३०)

घटक १: व्याख्याने-१५, श्रेयांकन -१

- अ) फुलेवाद: तत्त्व आणि विचारप्रणाली.
- ब) आंबेडकरवाद: तत्त्व आणि विचारप्रणाली
- क) फुले-आंबेडकरवादी साहित्य: प्रेरणा व प्रयोजने

घटक २: व्याख्याने-१५, श्रेयांकन -१

- अ) दलित साहित्याच्या नामांतराची चर्चा आणि दलित साहित्य व फुले- आंबेडकरवादी साहित्य परस्परसंबंध.
- ब) फुले आंबेडकरवादी साहित्याचा उगम आणि परंपरा
- क) फुले - आंबेडकरवादी साहित्याच्या जाणिवा आणि संवेदना

MODULE II: (एकूण श्रेयांकने २, एकूण व्याख्याने ३०)

घटक ३: व्याख्याने-१५, श्रेयांकन -१

- अ) स्वातंत्र्यपूर्व फुले- आंबेडकरवादी साहित्य: स्वरूपविशेष व परंपरा
- ब) स्वातंत्र्योत्तर फुले - आंबेडकरवादी साहित्य: स्वरूपविशेष व परंपरा
- क) १९९० नंतरचे फुले - आंबेडकरवादी साहित्य: स्वरूपविशेष व परंपरा

घटक ४ : व्याख्याने-१५, श्रेयांकन -१

अ) वैचारिक गद्य: खालील तीन वैचारिक गद्यलेखांचा अभ्यास.

१. मांगमहारांच्या दुःखाविषयी निबंध(१८५५) - मुक्ता साळवे
२. जातिभेद विवेकसार (१८६५)या ग्रंथातील निवडक उतारा पृ. क्र.८७ ते ९३. - तुकाराम तात्या पडवळ
३. डॉ. आंबेडकर, धम्मक्रांती आणि सेक्युलॅरिझम(२००६) - राजा ढाले

ब) कथा : पाच निवडक कथांचा अभ्यास

१. विखारी भाकरी - बंधु माधव, ग्रंथनाम- प्रबुद्ध भारत- १९५७,आनंद प्रकाशन, औरंगाबाद , २०१३.
२. दखल - श्रीराम गुंदेकर, कथासंग्रह -लगाम , दिलीपराज प्रकाशन, पुणे, १९९९.
३. एक लिंबू झेलू बाई - लता प्रतिभा मधुकर - कथासंग्रह - मनाच्या कोपऱ्यात तिच्यासाठी, मायबोली प्रकाशन, मुंबई, २०००.
४. तलाक - मुमताज रहमतपुरे - कथासंग्रह - प्राजक्त, साधना प्रकाशन, पुणे, १९७३.
५. बिर्याणी - शिल्पा कांबळे - कथासंग्रह - नऊ चाळीसची लोकल, शब्द पब्लिकेशन, मुंबई, २०१८.

क) कादंबरी : नेमलेल्या एका कादंबरीचा अभ्यास

१. ते पन्नास दिवस - पवन भगत - मैत्री पब्लिकेशन, पुणे, २०२२.

परीक्षा पद्धती :

अ) अंतर्गत परीक्षा - एकूण गुण ५०

- १) २०-२० गुणांसाठी दोन अंतर्गत परीक्षा
- २) उपस्थिती, सादरीकरण आणि उपक्रमांमधील सहभाग : १० गुण

आ) सत्रान्त परीक्षा-एकूण गुण ५०

- १) घटक १ व २ यावर आधारित पर्यायांसह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न.
- २) घटक ३ व ४ यावर आधारित पर्यायांसह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न.
- ३) घटक १, २, ३ व ४ यावर आधारित पर्यायांसह २० गुणांसाठी चार (आठपैकी चार) टीपा.

संदर्भ :

- १) फडके, डॉ.य.दि.(संपा.); महात्मा फुले समग्र वाङ्मय, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, सहावी आवृत्ती, मुंबई, २००६.
- २) नरके, हरी(संपा.); महात्मा फुले साहित्य आणि चळवळ, महात्मा जोतीराव फुले चरित्र साधने समिती, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.
- ३) नरके, हरी व प्रा.मा.गो.माळी(संपा.); सावित्रीबाई फुले समग्र वाङ्मय, महात्मा जोतीराव फुले चरित्र साधने समिती, महाराष्ट्र शासन, मुंबई, २०१८.
- ४) महाजन, डॉ.वंदना व डॉ.अनिल सकपाळ (संपा.); महात्मा फुले यांची विचारधारा आणि मराठी साहित्य, मराठी विभाग, मुंबई विद्यापीठ मुंबई, २०२४.
- ५) भोळे, भा.ल.; जोतीरावांची समता -संकल्पना, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई १९९८
- ६) साळुंखे, आ.ह.; महात्मा फुले आणि धर्म, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई, द्वि.आ, १९९८.
- ७) पाटणकर, भारत; महात्मा फुले आणि सांस्कृतिक संघर्ष, लोकवाङ्मय गृह, सातवी आ., मुंबई, २०१४.
- ८) कसबे, रावसाहेब आंबेडकरवाद : तत्त्व आणि व्यवहार, सुगावा प्रकाशन, द्वि.आ. पुणे, २००४.
- ९) गायकवाड, सुधाकर; माणूस त्याचा समाज आणि बदल: डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांचे सिद्धांतन, सृजन प्रकाशन, मुंबई, २०१४.
- १०) शेंरे, नीळकंठ; आंबेडकरवाद, सुविद्या प्रकाशन, पुणे, २००९.
- ११) पडवळ, तुकाराम तात्या; जातिभेद विवेकसार, रमेश रघुवंशी(संपा.), तृ. आ. रघुवंशी प्रकाशन, दादर, मुंबई, १९८९.
- १२) जाधव, निर्मला व इतर (संपादक), मुक्ता साळवे -भारतीय स्त्रीवादी परिदृष्टी, हरिती पब्लिकेशन, पुणे, २०१७.
- १३) ढाले, राजा; अस्तित्वाच्या रेषा, प्रणाली प्रकाशन, मुंबई १९९०.
- १४) ढाले, राजा; डॉ. आंबेडकर, धम्मक्रांती आणि सेक्युलॅरिझम, प्रणाली प्रकाशन, मुंबई, २००६.

- १५) ढाले राजा: साहित्यविषयक भाषणे, फुले आंबेडकर विचारधारा, मुंबई २०१३.
- १६) अडसूळ, भाऊसाहेब (संपादक): डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर प्रेरणेचे साहित्य, दु.आ., सुगावा प्रकाशन, पुणे, १९९६.
- १७) पाटील, शरद; मार्क्स-फुले-आंबेडकरवाद, सुगावा प्रकाशन, पुणे.
- १८) धम्मपाल रत्नाकर(संपादक):दलित साहित्याच्या नामांतराचा वाद, सुगावा प्रकाशन, पुणे, १९९७.
- १९) मनोहर, यशवंत; आंबेडकरवादी मराठी साहित्य, द्वि.आ. , युगसाक्षी प्रकाशन, नागपूर, २०१२.
- २०) कटारे, मोतीराम; फुले आंबेडकरी प्रेरणेचे नवे कवी नवे आकलन, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, २००६.
- २१) भवरे, महेंद्र; मराठी कवितेच्या नव्या दिशा, लोकवाङ् मय गृह, मुंबई, २००७.
- २२) इंगळे, अशोक; नव्वदोत्तरी आंबेडकरी कवितेची मीमांसा, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर.
- २३) भवरे, महेंद्र; दलित कविता आणि प्रतिमा, लोकवाङ् मय गृह, मुंबई, २०१२.
- २४) सुरवाडे, अरविंद (अनु.); समकालीन भारतीय आंबेडकरी कथा, परम मित्र पब्लिकेशन, ठाणे.
- २५) बी, रंगराव; आंबेडकरवादी साहित्यसमीक्षा: आकलन व मांडणी, पुस्तक मार्केट पब्लिकेशन, नारायणगाव, २०२४.
- २६) बंधु माधव; आम्हीही माणसं आहोत, डिंपल पब्लिकेशन, वसई, ठाणे, १९८१.

अभ्यास मंडळ सदस्यांची नावे

अनु.	सदस्य - नाव	पद
१.	डॉ. सतीश कामत	अध्यक्ष, अभ्यास मंडळ
२.	डॉ. अश्विनी तोरणे	समन्वयक
३.	डॉ. नीळकंठ शेंरे	निमंत्रित विषयतज्ज्ञ
४.	डॉ. सुनील अवचार	निमंत्रित विषयतज्ज्ञ

M.A.Part -II Marathi Semester – IV

Programme Name: M.A.- Marathi		Course Name: Major Elective: विज्ञानसाहित्य Vidnyan Sahitya
		Course Code:
Total Credits: 04		Total Marks: 100
University assessment: 50		College assessment: 50

Course Objective

- १) विज्ञान आणि साहित्य या संकल्पनांचा अनुबंध तपासणे
- २) जागतिक स्तरावरील विज्ञान साहित्याचा परिचय करून घेणे
- ३) मराठीतील विज्ञानसाहित्याचा परिचय करून घेणे
- ४) विज्ञान साहित्याच्या मूलतत्त्वांचे भान विद्यार्थ्यांला आणून देणे

Course outcome

- १) विज्ञान आणि साहित्य या संकल्पनांचा परिचय होईल
- २) जागतिक स्तरावरील विज्ञान साहित्याचा परिचय करून घेणे
- ३) मराठीतील विज्ञानसाहित्याचा परिचय होईल
- ४) विज्ञान साहित्याच्या मूलतत्त्वांचे भान विद्यार्थ्यांला येईल

MODULE I : (श्रेयांकने २, व्याख्याने ३०)

घटक १

- अ) विज्ञानसाहित्य स्वरूप व संकल्पना
- आ) विज्ञानसाहित्याच्या प्रेरणा व प्रयोजने.
- इ) वैज्ञानिक दृष्टीकोन आणि विज्ञानसाहित्य

घटक २

- अ) विज्ञानसाहित्य उगम आणि विकास
- आ) विज्ञानसाहित्याचे मूल्यमापन
- इ) पाश्चात्य विज्ञानसाहित्याचा परिचय

MODULE II : (श्रेयांकने २, व्याख्याने ३०)

घटक ३

- अ) मराठीतील विज्ञानसाहित्याची परंपरा
- आ) मराठीतील विज्ञान कथा
- इ) मराठीतील विज्ञान कादंबरी

घटक ४

- अ) कथात्म साहित्याच्या अभ्यास
- आ) डायनासोरचे वंशज (कथा) - दिनानाथ मनोहर, समकालीन प्रकाशन

इ) अंतराळातील स्फोट (कादंबरी) - जयंत नारळीकर, साहित्य अकादमी

परीक्षापद्धती

अ) अंतर्गत परीक्षा - एकूण गुण ५०

१. २०-२० गुणांसाठी दोन अंतर्गत लेखी

२. उपस्थिती सादरीकरण आणि विभागाच्या उपक्रमांमधील सहभाग १० गुण

आ) सत्रांत परीक्षा - एकूण गुण ५०

१) घटक १ व २ यावर आधारित पर्यायासह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न.

२) घटक ३ व ४ यावर आधारित पर्यायासह १५ गुणांसाठी एक दीर्घोत्तरी प्रश्न.

३) घटक १, २, ३ व ४ यावर आधारित पर्यायासह २० गुणांसाठी चार (आठपैकी चार) टीपा.

संदर्भग्रंथसूची

संदर्भ :

१. बागूल, मराठी विज्ञान साहित्यसमीक्षा.

२. घाटे, निरंजन, विज्ञान साहित्य आणि संकल्पना.

३. जावडेकर, सुबोध, (संपा०) म० सु० पगारे, मराठी विज्ञान साहित्य.

४. कुलकर्णी, व० दि०, विज्ञान साहित्य आणि संकल्पना.

५. विज्ञानकथा विशेषांक, महाराष्ट्र साहित्य पत्रिका.

६. मराठी वाङ्मयकोश-खंड ४, (समीक्षा-संज्ञा), समन्वयक संपादक- डॉ. विजया राजाध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृती मंडळ, मुंबई, २००२.

७. वाङ्मयीन संज्ञा-संकल्पना कोश- प्रभा गणोरकर, वसंत आबाजी डहाके व इतर (संपा), पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, २००१.

Letter Grades and Grade Points:

Semester GPA/ Programme CGPA Semester/ Programme	% of Marks	Alpha-Sign/ Letter Grade Result
9.00 - 10.00	90.0 - 100	O (Outstanding)
8.00 - < 9.00	80.0 - < 90.0	A+ (Excellent)
7.00 - < 8.00	70.0 - < 80.0	A (Very Good)
6.00 - < 7.00	60.0 - < 70.0	B+ (Good)
5.50 - < 6.00	55.0 - < 60.0	B (Above Average)
5.00 - < 5.50	50.0 - < 55.0	C (Average)
4.00 - < 5.00	40.0 - < 50.0	P (Pass)
Below 4.00	Below 40.0	F (Fail)
Ab (Absent)	-	Absent

**Sign of the BOS
Chairman**

**Name of the Chairman
BOS in**

**Sign of the Offg. Associate
Dean**

**Name of the Associate Dean
Faculty of**

**Sign of the Offg. Associate
Dean**

**Name of the Associate
Dean
Faculty of**

**Sign of the Offg.
Dean**

**Name of the Dean
Faculty of**